

Rõhutute Hääl

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu Häälkandja.

Tellimise hind:
40 marka kuus
Üksik nr. 5 m.

Jumub kaks korda nädalas
" (igal kesknädalal ja laupäeval.) "

Toimet. ja talit.
Töölise majas,
S. Karja tän. 18.

Nr. 16.

2. weebruaril 1921.

Nr. 16.

Mjalooline aastapäev. — See maksis mere hinda. — Eesti iseseisvuse tunnustamise rahvusvaheline ja siisepoliitiline tähtsus. — Sõda lipu pärast. — Tähi tott. — Kontsessioonid. — Kaal Asti vaimline täius. — Näpped. — Tööliste elust. — Teadaanded ja kuulutused.

Ajalooline aastapäev.

2. weebruaril 1920 kirjutati Tartus rahulepingule alla Eesti demokraatlike wabariigi ja Wenemaa sotsialistlike föderatiivse nõukogude wabariigi wahel. Kas on Eesti klassiteadlikul töölisel asja selle sündmuse aastapäewa mälestada?

Tuletagem meelde neid rahvuswahelisi wahetordi, mis siis tekkisid, kui oktoobri-revolutsioon Wenemaal tööraha walitsewaks klassiks tõstis. Terwe kapitalistiline maailm tuli sõjariistus esimest proletaarlist wabariiki hävitama. Esiteks Saksa keiserlikud wäed; siis liitriikide desandid-wäed; Ameerika, Prantsuse ja Inglise kapitalistlike walitsuste toetusel tõusnud walged kindralid; liitriikide abil wastuhakkunud piirimaade kodanlus — kõik, mis kapitalistilisel maailmal käsutada oli, pandi liikuma nõukogude wabariigi vastu. Ei räägitud nõukogude Wenemaaga muud keelt kui suurtükkide ja ahwarduste keelt.

Waja ainult seda meelde tuletada, et selgeteks jaoks Tartu rahu üleilmne ajalooline tähtsus. Tartu rahukonwerents oli esimene inimese-teeli jutujamamine liitriikide mõjupiirkonda kuulwa võimu ja nõukogude Wenemaa wahel. Tartu rahuleping oli esimene leping, mis liitriikide leerist punase Wenemaaga tehti. Tartu rahuleping jääb ajalooesse kui pööre, mis tööraha revolutsioonile aega annab hinge tõmata jo üleilmse revolutsioonina võita.

Läänud aasta näitab, et rahupoliitika õige oli. Proletariaadi revolutsioon areneb Läänes suurte raskustega. Sotsiallääneandjate parteid ja ametiühisuste kollane bürokraatia hoiawad töölisklassi hulli kodanluse mõju all. Lääne kodanluse parem klassiline organitsatsioon teeb Lääne proletariaadile ülestõusmise raskewaks kui see

Wenemaal oli. Kuid teiselt poolt on läinud aasta jooksul uuesti kinnitust leidnud, et kapitalistiline maailm võimetu on inimkonda wälja wiima wiletsuse kuristikust, kuhu ta jelle oma kuritegelise sõjaga paistab. Nänt majandusline kriis wapustab terwet maailma. Ameerikas liitawad farmerid (talupojad) ahjusid wiljaga. Euroopas aga nälgivad miljonid. Kapitalistide kaubaladudes kõdunewad määratud kaubawirnad, töölisestehulgad aga lõppewad nälja kätte ja käiwad räbalates. Põhja-Ameerika Ühisriikides ulatab töötatööliste arv kahe miljonini, Inglismaal — miljonini. Kapitalistlike korra meeletus ja kiskendawad wastolud ulatawad oma kõrgema tipuni.

Kapitalistiline maailm on jäänud oma koudi üdini. Ja sellepärast muigame meie, kui Eesti kodanlus — liitriikide nägemisega ja piiratud oma kolgaisamaalise filmaringiga — uhtelt ja upakalt vastu oma kumisewat rinda lööb ja Tartu rahu kiidab. Tuleb meelde, et ka Saksa marurahwustlased kunagi täis rimebat waimustust ja rahwuslist uhtusetunnet olid Brest'i rahu puhul! Ka Brest'i rahu andis ja töötas anda Saksa kapitalistidele nii mõndagi...

Läänud aasta on Eesti tööraha hulludele olnud kibedaks õpeaastaks. Nagu Inglismaal töötatööliste meelewaidustel kostab hüüd — „mis on melle sõda annud!“ — nii on läinud aasta ka Eestis awanud mitme töörahpakshi filmad. Ja teine aasta peale Tartu rahu töötab seda weel õfustawamalt teha.

Tõepoolest — ei wõi mõtelda, et Eesti kodanlus wõiks soodsamatesse tingimistesse asendatud olla kui nüüd. Iseseiswus on liitriikide poolt tunnustatud. Seda sündmust pühitsewad täna kõik need, kellel selletagi seispe pühapäewa nädalas on. Ei wõi kodanluse poolt enam ettekäändeid ja keelepelsmist olla, et iseseiswus

lunnistamata ja riigi seisukord selle tõttu eba-
määrane ja raske. Ebamäärast ei ole nüüd
enam midagi, vaid sambana seisab õhus kurna-
jatelecri hõistamine: „meie noor riik seisab
täieõiguslikena riikide peres!“

Iseseiswuse tunnistamine liitriikide poolt ja
R. Pätši walitus — need on kaks sündmust
Eesti ajaloo, mis uue lehekülje awawad. Sel-
lele leheküljele on tänaseks kirjutatud ainult
üks rida poliitilistku wägivalda Tallinna
tööliliste vastu. Kuid see lehekülj saab selleks,
mida lugedes ka pime nägijaks saab. Pätši
walituse maaprogrammi ja kurnajate lõpmata
ahnuise täitmise programmi teostamine on alga-
nud. Pätši walituse välispoliitika on kõige
sõjakamate liitriikiliste imperialistide ja prole-
taarilise revolutsiooni maharatsutajate poliitika.
Meil ei ole vähemasti kindlustust, et Pätši ja
Sootsi walitus meie uut sõda kaela ei too
käikides järjekorralise Judenitshi wõi Wrangeliga.
Kas iseseiswuse tunnistamine liitriikide poolt
Prantsuse walituse algatusel ehk ei
olegi uue „wõidurikka“ sõja sissejuhatus? Otsus-
tades wäljamaa ajakirjanduse järele ei olnud
enne Tartu rahu wähe neid Eesti walituse
palwekirju liitriikidele, kus töötati ühes Wene
walgete kindralitega kummi lõpuni sõbida, kui
ennem Eesti riigi iseseiswus ja Wenemaast
lahkumine tunnistataks. Kas ei tulnud Eesti,
Läti ja Soome erarahu nõukogude Wenemaaga
just selle tagajärjel, et liitriigid kõhklefid ja
kindlustust ei annud, et uus Wene tsaaririik
neid piiririikidid ära ei neela! Ja — kas ei
astu nüüd Pätši walitus uuesti Wene walgete
teenistusesse?

See oleneb sellest, mis otsused liitriikide
ülem nõukogu Pariisis finniste uste taga tegi.
Meie seda täna weel ei tea. Meie ei tea
täna weel, k u n a s Lääne kapitalistilised walit-
sused uut ristisõda nõukogude Wenemaaga ja
rahwuswahelise proletariaadi vastu algawad.

Kuid täna juba peab Eesti töörahwas
selge sõnaga ja walju häälega ütleva, et tema
nurja ajab Pätši ja Sootsi
wennastamised Wene walge-
kaartiga ja Lääne walgete sõ-
jakultedega!

See maksis werehinda.

Täna — Tartu rahu esimesel aastapäewal
tuleb meele tuletada neid proletariaadi, kes
Tšeborskis oma hana leidfid, ja — esimesel
Eestimaa ametiühjuse kongressil.

Nimelt kongressi resolutsioon r a h u a s j a s
täitis karika ja sai wiimaseks lõuaks sündmus-
tele, mis Eesti proletariaadi mälestusest italgil
ei kustu.

Kongressi otsus rahu asjas läts Eesti pro-
letariaadile kallist werehinda maksma.

Kongress täitis selle otsusega Eesti prole-
tariaadi tahtmist.

Kongress ja Tšeborskis langenud feltimehed
jätsid meile selle otsuse aga ka testamendina,
mida me täitna peame.

Mitte ainult Tartu rahu aastapäewa puhul,
waid ka sellepärast, et pangaherra Pätši ja
kindral Sootsi walitus uusi kõnepildesid on
Pariisist Eesti taewale puhumas, peame täna
eriti meelde tuletama jeda kongressi otust.

Müts maha, proletariaadid! Seda ütlevad
teile teie langenud wennad:

„Selles sõjas on Eesti wabariik saanud
tööriistaks liitriikide kapitalile ja tagurlusele,
kes tahab Wenemaad endises suuruses üles
ehitada ja enamlust kukutada, et enesele pare-
maid kurnamise võimalusi saada. Et selles
wõitluses aga nimetatud riikide walitustel wõi-
mata on enda wägefi tarwitada revolutsiooni
kartusel oma rahwa kestel, tarwitatakse selleks
kõiki neid enamluswastaseid jõudusi, mis Wene-
maal tekkinud. Ja üheks niisuguseks jõuks on
Eesti, kes liitlaste käpu ohwriks peab tooma
sõja Moolokile omi poegi ja warandusi.

Eesti am.-üh. kongress, kokku tülles sel
Eesti töörahwale raskest tunnill awalbama tema
tahtmist seletab awalikult ja kindlasti:

1. Eesti töölisestklass saab kogu hingega ja
kõigi võimalikkude abinõudega selle eest wõitlema,
et Eesti sõjawäge ei tarwitataks nõukogude
Wenemaa asjusse segamiseks ja Wene walgete
wägede ja kontrewolutsiooni toetamiseks.

2. Selles mõttes terwitab Eesti töölisest-
klass soojalt kogu töörahwa wõitlust kõigil mail
oma walituste püüete ja katsete vastu Wene-
maa asjusse segada ja seal tagurlust jalule
aidata.

3. Eesti wabariigi walitusest nõuab Eesti
am.-üh. kongress Wene walgete wägede toetamise
lõpetamist igasugusel kujul, otsekohest rahuläbi-
rääkimiste algamist Wene nõukogude walitusega
ja rutulist rahu tegemist.

Kongress kutsub üles kogu Eesti töörahwast
agaralt toetama neid nõudmisi, nähes ainult
rahumõitluses jeda panti, mis meid rutulistelt
menuatapwa sõja lõpetamisele wiib.

Elagu rahu nõukogude Wenemaaga! —

Eesti iseseiswuse tunnistamise rah- wuswaheline ja sisepoliitiline tähtsus.

Magu aasta eest Tartu rahu, nii tähendab
nüüd ka Eesti ja Läti riikide „de jure“ tunnis-
tamine liitriikide ülema nõukogu poolt — põbri
päewa liitriikide poliitikas Wenemaa nõukogude
wabariigi suhtes. Tartu rahu oli esimeseks kind-

laks tundemärgits, et liitriikide interventsi-
onistlik poliitika (sõjariistus wahelise-
mine Wenemaa sõjawahetordadesse) kokku wari-
sema hakkab. Wrangel oli selle poliitika wiimane
trump. Ja niiviisi kulus terve aasta ära,
enne kui liitriigid otsustawa sammuga astusid
Wene walgete „ühise ja jagamata“ Wenemaa
wastu ja Cesti ning Läti riigid Wenemaast
lahitööbnuud iseseiswateks riikideks tunnistasid.

Kas see pööripäew saab uue kõhklemise
ajajärgu alguseks liitriikidele ja — mis on
Cesti ning Läti iseseiswuse tunnistamise otstarb?

R. Pääsi walitusel poolametlikud kassihääl-
kandjad — „Kaja“ ja „Päewaleht“ ei tee selle
küsimusega sugugi tegemist, waid hra Rbn. on
„Kajaga“ wõiduronimist toimetamas“ salajase-
mate unistuste tippudele“.

„Kõige pahempoolsem“ Cesti päewaleht
„Sotsialdemokraat“ lausub sügawmõtteliselt ja
targalt, et Cesti iseseiswuse liitriikide „huwides“
on ja Euroopa suurriikidele „tarbetu“ ei ole.
Näha kohe, et siin mehed kirjutamas, selle par-
teiwendade ees wäliskomisjoni usti kinni lööb-
ud ei ole ja kes walmis on — teenima!

Ainult „Tallinna Teataja“, kellel nähta-
wasti Genfi kibe mail weel suus rõhutab seda
küsimust puudutades:

„Oleks muidugi eeskil arvata, et liitlased
meie iseseiswust ainult meie kasu pärast ja
meie soowide täitmiseks tunnistasid. Rahwus-
wahelises poliitikas sünnib kõik kaine rehenda-
mise põhjal. Liitlastel on nende eneste majan-
dusliste ja poliitiliste huwide pärast tarwilik
Sda-Euroopat kindlasti korraldada. Neil on
tarwis kindlaid wahetordi ilma, et oma töös-
tusejaadustele turgesid laiendada, muidu ähwar-
dab neid raste majandusline kriis. Kahllemata
tehti nüüdsel Pariisi konverentsil ka Wene suh-
tes otjusi, et seda lõpata riikst maad jälle
maailmamajanduse piirtõnda tõmmata, sealt too-
resaineid saada ja sinna oma suuri walmisfabri-
kaatide tagawarastid läkitama hakata.“

Neil tuleb „T. T.“ wäiteid arendades
ütelda, et muidugi oleks eeskil arvata, umbes
kui oleksid liitriigid Cestit ja Läti tunnistas-
des seda armastusest rahwaste enesemääramise põhi-
mõtte wastu teinud. Wähemast Euroopas Af-
rikas, Wäike-Aasias, Indias, Austraalias jne.
tahawad need riigid kõige määrada olla. Ja
nad on seda oma militariistilise ülewõimu tõttu.
Nad tahawad oma wõimu ka Sda-Euroopa üle
— Wenemaa üle maksma panna ja selleks otstar-
beks on neil ka Baltimaadel toetuspunktisid
waja, kus nende land maale astuda wõiks.
Muidugi — ka kaupmeeste land. Sest liitriikide
mitte ainult ei ähwarda raste majandusline
kriis waid see kriis on juba raste ja
rünt küllalt. Ja selle kriisi lahendamise waja-
dus on kahllemata üks põhjustest, mis Pariisis
otsustati Cesti ja Läti iseseiswust tunnistada.

Sest nende maade tobanluse Siioni lozsi on
liitriikidele waja — kaubaaitabeks. Wadamehed
ei olnud liitriikliste kaubaherrade huwidega mitte
kõtkõlas.

Kuid kesti ei wõi kinnitada, et liitriikide ja
üleilbje kapitalistilise maailma wahetord nõu-
togude Wenemaaga oleks nüüd otsustawalt
rahu-ajajärku jõudnud. Ssegi seda ei wõi kinni-
tada, et liitriikide wahel nüüd kindel ja otsustaw
üksmeel walitseks selles, et nõutogude Wene-
maaga ametlikku rahu teha ja normaalsesse läbi-
tämisesse astuda, selle töörahwa nõutogude
wabariigiga. Ja mitte sedagi ei wõi kinnitada,
et ükski liitriikidest — Inglismaa, Itaalia wõi
Prantsusmaa juba oleks otsustanud rahulepin-
gut teha nõutogude Wenemaaga. Just poliiti-
lise lepingu tegemisest on need riigid ja —
eeskätt Inglismaa, kellega läbirääkimised selle üle
mitu kuud kestnud, — alati kõrwale puigelnud
ja nõusolekut awalbanud ainult majandus-
lise j. o. kaubanduslise lepingu tegemiseks.
Prantsusmaa ei ole isegi kaubanduslise
lepingu asjas weel nõutogude walitusega läbi-
rääkimistessegi astunud.

Kiisugune oli seisutord, kui Pariisis Cesti
ja Läti riikide tunnistamise otsus tehti. Ja —
selle seisutorra kohta peab wähemast seda üt-
lema, et ta on — eba määrane. Sennikaua
kui teatavaks ei ole saanud teised otsused,
mis liitlaste ülem nõutogu tegi, wõib ainult
oletu-ji teha. Oletuste tegemine aga ei ole
mitte täulik ülesanne. Ja sellepärast lepime
siin sellega, et tähelepanu juhtida selle peale, et
kapitalistilise maailma poliitika nõutogude Wene-
maa suhtes alati saab wanluna sõja ja rahu
wahel. Kaubatohver ühes ja mõdt teises käes,
nii seisid liitriigid, kui nad oma otsuse tegid
Cesti ja Läti asjas.

Ei wõi tähelepanemata mööda minna sellest
tõeasjast, et tunnistamise algatus tuli üle-
mas nõutogus Prantsusmaa poolt. Kuna
Prantsusmaa kapitalistide eeskätt ja peaaasjalikult
see küsimus huwitab, kuidas Wenemaast tsaari
wõlga sisse nõuda ja kuna Prantsuse pangah-
herrad nowembris oma kohtupriistawisti —
Wrangelist ilma jäid, siis tuleb loomulikult
küsida, misugune oja Wrangeli ja tema eel-
käijate ülesannetest on Cesti ja Läti peale
panud? Ja teiseks, kuna togu Prantsuse poliiti-
tika Versailles wägimallarahulepingu arendamise
ja kindlustamise poliitika on, siis tuleb küsida,
misugune oja on Cestile ja Lätile kätte näida-
tud selle poliitika teostamiseks.

Kiisugul wõisid kõik põhjused olla kommuni-
nistisi ja iseseiswaid wälisasjade komisjoni
mitte lasta, sest et loomad ja raskused, mis
walitseri kass töörahwa sladele paneb, loorma-
landja suhtes „riigialadus“ peab olema. Diplo-
maatia saladused on aga alati teatawal määral
läbi-pannuta omadusega. Ja — siin tuleb me

eeskätt küsida: kus on jäänud Eesti rahvusvaheliselt garanteeritud (kindlustatud) neutraliteet (erapooletus)?

Meie ei ole kuulnud nüüd, kus Eesti riik liitriikide poolt tunnustati, ühtegi häält kodanluse Siioni müüridelt, mis oleks meeldegi tuletanud, et „meie noore riigi“ hälli juures tema isad-emaad ja ämmaemandad väga palju laulsid rahvusvaheliselt garanteeritud neutraliteedist. Seda neile herradele nüüd — noorukese ümberloikamise või ristimise päevadel — meelde tuletaba on enam kui ajatohane. Seft selle asemele on tulnud jutt rahvasteliitu vastuvõtmisest. See ei ole aga mitte rahvusvaheliselt garanteeritud neutraliteet. Waib just wastupidi — rahvasteliitu kuulumine tähendab kohustusi oma sõjavägesid 24 tunni jooksul selle riigi vastu marssima panna, selle vastu rahvasteliidu nõukogu neid marssida käseb!

Ja — mis asi rahvasteliit ning tema nõukogu on, seda tegid meie Eesti kodanlised ja — eeskätt suurkodanlised lehed väga hästi selgeks, jäs kui selle liidu komverents Genfis otustas Eesti mitte liitu vastu võtta. Need lehed toonitajid siis väga juure rõhuga, et rahvasteliit on liitriikide ülema nõukogu teine nimi. Needhamad lehed loodavad nüüd, et Eesti „oma unistuste tipule“ — rahvasteliitu jõuab. See aga tähendaks, et Eesti ka ametlikult saaks liitlaste käsualuseks riigiks, nagu seda kõil teisedki riigid on, kes rahvasteliitu kuuluvad. See aga ei tähenda mitte rahvusvaheliselt garanteeritud neutraliteeti, vaid rahvusvaheliselt korraldatud fronti nõukogude Wenemaa ja Saksamaa vahel ja — teatud määral ka Põhja-Ameerika ühisriikide vastu.

Seda fronti asuski Eesti kodanline ajakirjandus kohendama juba teisel päeval peale esimest juubeldamise päeva ja enne ametlikku juubeldamise päeva:

„Waba Maa“ kirjutas 30. jaanuaril artikli „Baltimere rahwaste lähenemisest“. Kõrvuti sellega — „poliitika-nädala ringwaates“ paljastab seesama leht selle „lähenemise“ diget tuumar: „Wenemaad Saksamaast nii (Eesti ja Läti tunnustamisega „R. S.“ t.) isoleerides panewad liitlased ka Saksamaa kui konkurrendi majanduslikes suhteis Wenemaaga läbikäimises raskesse seisukorda ning sellega võttes Saksamaalt viimase lootuse mängida lähemas tulevikus jälle mõõduandwat osa Euroopa poliitikas. Balti riikide tunnustamine on sellega siis liitlastel jälle ainult ühels juureks trumbiks Saksamaa vastu.“

Ja — ka nõukogude Wenemaa vastu, — kirjame meie juure, seft „majanduslikes suhteis läbikäimise raskendamise“ puudutab ka teist „läbikäijat“ — Wenemaad ja kõrwaldaab liit-

riikide lähemat ja tähtsamat taubanduslist võitlejat Wenemaa turult.

Eesti kodanlises ajakirjanduses jälle päewakorrale wõetud Poola-Läti-Eesti liit on seega piirivalwe-liit majandusliste läbikäimiste „raskendamiseks“ Saksamaa ja Wenemaa wahel. Selles liitus mängiks esimest wiilut kõige tugewam ja see on Poolamaa. Sedamööda oleks see liit Poola ülemwalitsuseks Läti ja Eesti üle ning sel moel Versailles rahulepingu toeks Saksaidapiiril. Mõistagi, et seesama liit (nii kui iga üksil tema liigege juba seda on) tuldwastika Siioni-wahiks oleks Wenemaad nõukogude wabariigiläänepiiril.

Et Põhja-Ameerika Ühisriigid ka nüüd Eesti ja Läti iseseiswust tunnustada ei taha, see tõendab weel kord, et „Waba Maa“ ringwaate kirjutaja ilma tahtmata tähtsa tõeolu on paljastanud, kui ta paberile kinnitas, et see tunnustamine on liitriikide trumbiks Saksamaa (ja Wenemaa) vastu. Ühisriigid ei ole selles huvitatud' et Versailles rahulepingule tugisambaid alla panna. Ühisriigid tahawad selle lepingu rewideerimist.

Eesti kodanlises ajakirjanduses et ole ühtegi häält kuuldawale inksud, et liitriikide tunnustamisest, millele Euroopa wäikeriikide samasugused aktid järgnewad, — wähe oleks. Wastupidi — kõil toonitawad, et iseseiswus on nüüd tehtud. Sellega peaks siis riik wäljas olema sellest murrangu ajajärgust, millest hra Strandmann kõneles, kui ta riigikogu esimeheks waliti. Ja meie oleme digustatud walitsujatele awalikult otjekohesft küsimust ette panema: kas nüüd lõpetatakse see sõjaseadus, mis wõlbi maksma pandud olewat riigi ehitamise otstarbeks? Wõi leidub talle nüüd muu ametlik otstarb? Wõi ristitakse ta mõneks uuuks seaduseks ehk seisukorras ümber? Ja — teiseks, kas lõpetatakse nüüd jälgimine neis poliitilistes asjades, mis „riigi ehitamise“ ajajärlus oma alguse sai? Kas wabastatakse wangid? Kas autakse poliitiline amnestia?

Kodanluse hõistawas leeris et ole sellest ei kihku ega kahku! Seda tungiwamalt ja tugewamalt peab tõllisteklass herrastele seda meelde tuletama, et sõjaseadus ei ole lõpetatud, amnestia tei ole antud, kuigi riigil nüüd juriidiline olemine on hallanud olema!

Urge lootke, proletaarlased, et see müüd iseenesest tuleb! Kodanlus on juba ettekäänbeid korda seadmas, et äärmise surwe jattamist kuudagi põhjendada.

Kui mitte mujalt, siis wõitte seda lugeda „Baewalehest“ (nr. 26.), kus teegi suur ja

tähtis herra „— o —“ töblisteklassile torda seab kanepikööst asjakest, millel just samasugune kuju on kui sellel allkirja tähelgi. Suhturjas „Mäng algab . . .“ hirmutab ja itstatab see herra Wenemaa rahupoliitikat nimetades seda „mänguks“ ja nimetades ka Eesti riigifogn kommunistilise tiiva poliitikat „mänguks“, mis eelmainitud mänguga toffukölas. Sa see suur herra käseb abinõudid tarwitusele wõtta.

Samas „Päewalehe“ numbris on ära trükitud nõukogude Wenemaa jaadiku M. Litwinowi terwitus A. Piipile Eesti iseseiswuse tunnistamise puhul ja M. Litwinowi lootuseawaldus, et nüüd mõlemi riigi wahelorrad p a r a n e w a d. Wäga tähtsa herra — o — juhtkiri oma mõnistustega on umbes kui wastuseks M. Litwinowile.

Alga — see on ka wastuseks nende küsimuste peale, mis me sõjaseaduse ja amnestia asjus siin üles seadsime. Meie ei tea, kas on herra — o — ja tema lähemad taastegelased Burri juba tellimise annud, et „mäng algaks“, s. o., et Burri ühe kommunistilise „wandeseltsi“ wõi „mäsjukatse“ juhtes tarwitatud registrid lahti lömbaks. Kuid selge on see, et kui wäga tähtsad herrad mitte sellega ei lepi, et restoraanis eraisikuna eest ja taika üles lüüa nõukogude Wenemaa ja Eesti Ißbõrahwa wastu ühtlasi, waid neidsamasiß käckligutusi ja jalaliigutusi walitjuse mitteametliku häälekandja juhturjas teewad, siis on selge, et töbrawal oma kaitseks ja oma inimlikkude õiguste eest wõitlust u i i s a m a kibedalt ja pinewalt tuleb pidada k u i e n e g i.

Sõda lipu pärast.

Pühapäewal 30. jaan. s. a. oli Tallinna ametiühijuste kestinõutogu muusikatoori korraldusel Töblistemajas S. Karja tän. 18 muusikaline kontsert-miting korraldatud, ja sellekohane luba linna komandandilt muretsetud.

Et töbliste ettemõtet nurja ajada, selleks prowoatseerisid Tallinna politsei wõimud samal päewal töblistemajasse l i p p u s õ j a. Ühi oli lühidalt järgmine: Hommikul enne kontserti, jaatis politsei ülem omad poisid — politseinikud — Töblistemajasse, ja need sundisid tojameeft E. W. lippu üles panema, mida ka wiimane tegi. Et sellekohast ülelinnalist käsku mitte selle päewa peale wälja ei antud, siis oli arusaadaw et siin mingisuguse prowoatatsiooniga tegemist on, ja töblistes panid k a o m a lippu atnast wälja, mis pealkirja kandis: „Kõige maade töblistes ühinege!“ See sai wõmmidele kes selleks uulitsa nurgale wahiks olid jäetud, wiha algatataks, otse kui punane rätik kalkunile wiha sünnitab; ja peagi jaadeti paar wõmmi politsei ülema juure, kes samal ajal juba ratsawäge organiseeris, abi tooma. teatades: „punane

lipp lehmib!“ Ei kestinud kuu, kui politsei ülema abiline J. Raudsepp oma staabiga kohale jõudis, ja Töblistemajasse sisse tungis, lipu maha rebis, ning uulitsale wiskas. Ühtlasi andis ka rahwale käsu laiali minna, teatades et tema kontserti ära keelab.

Sellepeale ilmus Isms. J. Allikso, mäsiss lippu rulli, ja tahtis teda uulitsa pealt ära koristada et ulu alla wiia. Kuid asi oleks iseenestest lihtne olnud, kui see kõik sellega oleks lõppenud. Waid jöda oli palju suurema tähtsuse pärast algatud. Selgus et politsei poolt ei olnud mitte üksi kontserti laiali ajamine prowoatseeritud, waid siin tahtis kodanlus ühes riigifogn liikmest lahti saada, ja selle täidejaatjaks oli isand J. Raudsepp wälja walitud. Nimetatud isand waatas pealt kui Allikso lipu rulli mäsiss, ja kaenla alla wõttis, et temaga rahulikult ära minna, kuid Raudsepp wakis, ta ootas kuni Allikso lipuga nii kaugele oleks pidanud jõudma, et enam midagi kuulda ei wõi; ja et siis oma plaani täide jaoks wiia. Alles siis kui Allikso juba kaugele oli hääbis J. Raudsepp, rewolwrid taskust wälja tõmmates: „wiska maha ma lasen!“ sealjuures lasteriista otse Allikso poole sihtides. Nii tahtis kodanlus esimest ohwrid töbliste hulgast Pässi walitjuse altariile tuua, kuid Allikso teraw kuulmine peasis teda timmuka käre alt. Ta seisatas, teeras ringi ja hääbis oma timukale wastu: „lase, siin ma olen! ja — timmuka käsi lauges tagasi. Tal ei olnud julgust oma rahulikule ohwriku kuuli kereesse ajada.

Peab allakriipsutama et Allikso Riigifogu liige on, ja sellega temale isikupuntumatus enamwähem „harilikus“ kohas kindlustatud on, ja sellepärast oligi kodanlusele tarwis et parajad filmapiltu leida, kus teda kõrwalbada. Strandmann ei julgend oma ihukaitsjatele käsku anda, et teda mahalastaks, kui ta 27. jaan. Riigifogu koosolekult ta wälja wiia lastis, seda tahtis aga nüüd J. Raudsepp täide wiia. Muudugi oleks pärast lihtne wabandus leitud, kas tundmatus, ehk midagi muud selle sarnast, ehk koguni pooltofinaid wiisafid, nõnda kuda seda Isborski mõtetufas sai. Küsimuses jääb aga: kas oli see plaan timmuka enefe wäljamõeldud, ehk seisis ka siin keegi suuremateft wõimumeestest selja taga, nõnda kuda see Isborski asjas oli?

Küsimuseks jääb ka see: kelle korraldusel üleüldse sell päewal Töblistemajas lipu ülespanemine sündis, ja mis selle eesmärk oli, kuna teistes majades Tallinnas ühtgi lippu eratoralistelt wälja ei pantud? Siin ei jää muud wastust, kui see, et Pässi-Ginbundi walitjus tahtis teada saada, kui tugewad on töbliste organisatsioonid, ja kui kõwa on nende selgroog? ja selleks organiseeriti l i p p u s õ d a.

Ei saa ka waikides mõõda minna et waba-

Riigi politseimihud sugugi mitte endistele tsaar- aegsetele kasakatele alla ei anna, vaid neid veel kumme korda oma toorusega üle trumpavad. Nii peffeti ratsa ja jala politseimihude poolt rahvast miitsjal, kes hobuse eest ära ei suutnud jooksta. Netti hobusega peale, ja tarwitati kõikfugu ennetuulmata sõnu, et rahvast laiali saada. Tseäraniš filmapaistew oli üks passu kerega ja sinise ninaga mundris härra, kes nähtawaste petsmise oja S. Kaudseppa käest omale oli tinginud. Nii komandeeris nimetatud isad alamaid, ja ei jätinud ühtegi mõbdaminejad sõimamata, kes kudagi küsida julgus: mis jün on juhtunud? Ülekõlde tarwitasiš politseimihud niifuguseid sõnu, mida harilikult karjapoiste suust kuulda mõib nagu näitujeks: mis ja hau- gud, kas sul kuradil tarwis teada on, kasige kodu, pea lõuad jne.

Ka pandi wahid töölistemaja ukse peale ja ei lastud kedagi seal töötawaid isikuid oma töö juure. Kas selleks on politsei ülema poolt eraforraline käsi oli antud, on veel teadmata.

Selle kõige peale maamata oli laiali aetud rahwa meeleolu hea, lauldi „Internatsionaali“, ja „Sulgesti wemad müüd tööle.“ Protesteeriti, ja lubati wägivala eest kättemaksta.

Mõib olla et see kättemaksmise tund enam taugel ei ole, sest Tallinnas seisawad alles linuawalimised ees. An lootu et töölijed wali- mistel oma kindla sõna ütlemad, ja wägivalale sellega lõppu peale aitawad teha. P. Pippar.

Tühi kott.

Kui on veel neid, kes ei usu, et sotšid parteis on, siis lugegu need usmataad Toomad sotšide partei keskkomitee üleskutset maakonnandutogude walimistele.

Nemad — sotšid on „töömehed“. Nemad — sotšid lähewad walimistele ja lasewad ennast walida — olgu see riigikogusse või maakonna- ndutogusse ehk linnawolikogusse — ainult selleks ja nimelt selleks, et „tööd teha“! See on tun- tud laul ja mitte see ei ole sotšide walimisüles- kutsetes uudisjeks.

Ei ole sellepärast uudisjeks ka see, et sotšid kommunisti ja iseseiswaid sotsialistišid hirmsas pärispatius süüdistawad: „Nende (s. o. kodanluse ja parunite) wõit (riigikogu walimiste tagajärjel) on seda kindlam, et kommunistid ja iseseiswad sotsialistid heaks ei arwa riigikogu tööst osa wõtta, vaid ainult meelegaalduste korraldamisega lepiwad“. Meie tunnistame aga ei lahjatse mitte: me oleme tõeste nõuts wõinud riigikogu tööst, see on — mõis- nikkude, hallparunite, pangas- ja kaupaherrade, wabrikantide ja spekulantide, profuuroõride ja san- darmide tööst mitte osa wõtta, vaid „lepime“

(oleme sunnitud leppimal) „meelegaalduste korraldamisega“, et töörahwast äratada wõitluse- le turnajate ja rõhujate wastu. Kuid sotšid — „töömehed“ on meile sellest etteheidet tehes oma etteheittega alla kriipsutanud ja äärmiselt jämedalt alla kriipsutanud, et n e m a d omawa- litfusaasutustesse „tööd tegema“ lähewad.

Ja sellepärast oleks pidanud sotšidelt selle töö programmi ootama. Kuid sotšide partei keskkomitee üleskutsetes ei ole mitte programmi natukestki!

Ja meie naelutame siin kumi: sellel parteil, kes „töö tegemist“ kirjab ja teiste- tele ette heidab, et need minewat ainult „wiisakufeta müra tegema“, selleksamal parteil ei ole tööprogrammi.

Sotšide partei keskkomitee üleskutse pomiseb midagi sellest, et omawalitfusa asutustel olla „tähtis sõna kaasa welda“ kõigis tähtsamates asjades“ ja — „tööst“ rohkem mitte sõnastekki! Kõik muu üleskutse on pühendatud poliitika- le wõi — üleskutse enese kirjutajate keeli: „wiisakufeta müra tegemisele“.

Ja selle taga on sotšide partei ning demo- kraatia tragöödia peitus! Nii sügawale „lange- da“, et sunnitud olla omawalitfusa asutuste wa- limistel üles kutsumata „kattewalli“ looma kodan- luse bloki wastu, see on wiimise päewa tunde- märk!

Kuid asi ei ole nii hull, kui see esimesel pilgul paistab, sotšide „kattewalli“ üleskutse on kattewalliks, mis warjama peab, et sotšid oma „tööga“ omawalitfusa asutustes armetult läbi kukunud on. Nad on oma tööga igalpool pank- roiti jäänud ja nende keskkomitee püüab poliitika motiivide abil seda tagasi wõita, mis see partei oma „töö“ alal kantunud on. Siin on see koer maetud, mille raipe seest sotšid omale mett tuua loodawad.

Sotšide hirmus küüasaamine Wiljandi linna- walimistel on sotšide partei keskkomitees poliitika keeled lahti päästinud, et „wiisaka müra tegemise“ päästa, mis veel päästa on. Wiljandi linnawo- likogul on 28 liiget. Sotšidel oli 14 linnawo- liku. Müüdsitel walimistel aga said sotšid ai- nult 4 (neli) kohta, kaotasid 10 kohta! Ja see on wäga õpetlik sündmus.

Wiljandi linnawalitfusa oli sotšide käes. Sots Marfeld — ülikooli haridusega herra — oli linnapeaks. „Tõudude puuduse“ üle ei wõinud sotšid kaebada. Ka Wiljandi maakonnawalitfusa esimeheks oli sots.

Nii siis — linn ja maa mõlemad sotšide partei walitfeda. Misuke laialdane töödäki! Aga tuli nii, et maakonnawalitfusa esimees sots Tibar anti kaelaoktu kätte kui kroonuwõras, sotsialde- mokraatlise linnawalitfusa üle aga mõisteti lobut Wiljandi proletaarlased hiljuti olnud walimistel. Sest — sotšide „töö“ ei annud töörahwale

mitte leivakoorustestki, aga unsi miljonäärise on Wiljandi pool läinud kahe aasta jooksul rohkesti tekkinud. Ja meie ei imesta sugugi, kui Narwa ja Rarwere linnavalimistel (need olid läinud pühapäeval) seejama ilmiks tuli, mis Wiljandis

Wiljandis aga tuli ilmiks seejama ja — veel suuremal määral, mis riigikogu walimistelgi. Töölisestühifuse nimekirja sai seal umbes niisama palju hääli (mõnikümmeend rohkem) kui Tall. am.-üh. Reetnõutogu riigikogu walimistelgi. Aga Wiljandi linna proletariaadi ja poolproletariaadi laiemad kihid ei läinud 1) mitte ühes jotsidega, 2) mitte ühes oma klassiteadliku eelwäga, mis töölisestühifusesse on koondunud, waid — jäi osalt walimistelt ära, oma teises osas aga hääletas parunitele ja kodanlastele.

Sellest on päewaselge see kole suur kahju, mis jotside partei töörahwa asjale toob, kuna ta ennast jultunult tööliste parteiks nimetab, „Töölise parteina püüawad jotsid proletariaadi oma mõrda, et siis töörahwa kasuks mitte sõrme osjagi liigutada. Ja — kuna samal ajal sõjaseadus ja kodanluse hirmuwalitsus meie sõnawabadust äärmiselt piirab, siis ei saa kõikidele töörahwalikele küllalt kiiresti poliitilist arusaamist pähe panna. Need kihid heidawad siis käega ja hääletawad parunitele! Siit selgub ka, miks walitsus ja kodanlus nii wijalt sõjaseadusest ja wõllantõrri otjast kinni hoiawad. Kuid — siiski peab kõikidest tõketest üle saama ja töörahvast wabastama kurnajateklassi mõju alt.

Sotsistidele ja kodanlusele tuleb sellesama matiga mõtta. Ja mida kiiremini Eesti töölisteklassil korda läheb tervele töörahvale selgeks teha, et jotsid kurnajate abipartei on, seda parem Eesti proletariaadile.

Ka linnawolikogude ja maakonnandukogude walimistel peab see poliitiline selgitustöö esimesel kohal seisma. Tuleb igale proletariaadile näidata, et jotside tühjas kottis midagi ei ole peale õnniate petlikude sõnakõljude. Waja on jotside sõnakõljude „tõst“ ja töötegemisest“ lahkema panna nagu seebimullid ja neilt ikka ja ikka jälle küsida: 1) mis on jotsid töörahwa kasuks teinud neis omawalitsuse-asutustes, kus jame ots nende käes oli, nagu Wiljandis, Rarwas, Tartumaakonnas, eht — kus nad ühes kodanlastega oma palehigi sees kodanlust teenisid; 2) mis on jotside tegelik „töö“ programm eelseiswatel walimistel.

Las' nad siis puistawad oma tühjust kottist töölistele aialinnast, praetud anesid ja piparkooksiid! Sga tööline mõistab siis, et see kelmi lastukunstiniku warukast tuleb. Kuid sealsamas

on siis ka waja igale tehusest rõhutatud inimesele selgeks, teha, et parunid ja kodanlased oma tampsata programmiga samasugused petised on nagu sotsidki. M. M.

Kontsessioonid.

Algame selle rahwuswahelise küsimusega. Dieti ütelda on see praeguse Wenemaa, nõukogude Wenemaa arusaajamatel kihtidel juba mitnewiku küsimus; mitte ainult kommun. partei ringkonnad, waid ka laialised parteita töörahwahulgad on sellest juba üle jõudnud — ilma komsistamata. Desfembrituu nõukogudekongress näitas, et Wenemaa töörahwas selle pähkli on ära seedinud.

Sgatahes, sügawaid laineid see küsimus Wenemaa töörahwa ridades üles lõi, sügawamaid wahesti, kui ükski teine wiimajel ajal; kui aga iganes kellelgi põhjust oli selle lainetuse üle rääkimata, siis mitte mingil tingimisel nõukogude walitsuse wastastel; ja kui kodanline ajakirjandus — ja selle kannul ka loomulikult ka jotsialäraandjate ja kahepaitsete oma — siiski hõifates oma lugejatele jutustas, et: ehitaks „kommunistid Wenemaad tüürwiisi wäljamaa kapitalistidele müütawad“, teijeks, et töölistel selle üle wäga rahutud on, siis wõis lugeja sellest loogikaliseft ainult ühte järeldada: et Wenemaa töölistel oma nõukogudewalitsust, oma praegust riigikorda sedawõrd kalliks peawad, et nad koge arewusesse sattuwad, kui sellele kujukilt hädaohtu karta on.

Tõepoolest, lugu nii oligi; töölistehulgad jattusid kontsessioonide pärast arewusesse, kartes, et kapital sel teel Wenemaal uuesti wõimu oma kätte kiskuma kipub. Mitte pahameel nõukogudewalitsuse wastu, waid kartus, et see walitsus hädaohtu wõiks sattuda, ajas töörahwa arewusesse. Nõukogude walitsuse wastafed sees ja wäljaspool püüdisid alati tõendada, et ainult wäline sõjaline jurwe Wenemaad seespidi totku liidab ja enamlaste (kommunistide) partei ainult sel põhjal walitsuse eesotsas wõiwat seissta. Töölisestühfate arewus kontsessioonide puhul näitas nüüd igauhele, kes filmi nägemiseks tarwitab, kuwõrd töölisteklass — ja juural osol ka talupojad — nõukogudewalitsusest lugu peawad.

Et see arewus kodanluse ja jotsialäraandjate südant ei räämasta, on selge, niisama selge, kui see, et nad nõukogude walitsust kontsessioonide pärast mitte süüdistama ei tõttaks, kui nende kaudu kapital Wenemaal jälle peremeheks tõusaks. Meesamad, kes aastaid otja muud ei ole teinudki, kui selleks hambaid lastutanud, et nõukogude wõimu Wenel murda ja tema haul kapitalistide wõidul tantfima panna, need kapitalistide pagatud wõi wabatahtlikud tiindorjad oleksid heameele pärast keft turgu tiritammi lastwatunud.

kui rahvatomissaaride nõutogu kontsessioonidega tõesti oleks enamuse jalgealust õnnistanud. Kuid need hambalakkutajad kiruvad — tähendab: rahvatomissarid on õigel teel, kontsessioonide poliitika ei nõrgesta, vaid kindlustab enamlise Venemaa aluspõhja.

Venemaa töölised aga on rahule jäänud, kui nad kontsessioonide poliitikat igakülgselt tundma õppisid. Ja nende rahulolek on ainult teine külg vastaste kirumiseks; üks kui teine tõendab nõutogude võimu tugevnenmist.

Waatame lähidalt üksikuid wahetordi, mis kontsessioonidest tekkisid ja edaspidi tekkida võivad. Esiteks, lepingute tegemine enamlike nõutogudewalfitsuse ja kapitalistide wahel. See ei ole põhjusemõtteline, vaid taktiline küsimus: nõutogude walfitus on walmis „lepingusse“ astuma „kas wõi kuradi wanaemaga“ — nagu Bebel omal ajal — kui see aga töölisklassi huwidese wastab. On ta ju ka kõik rahulepingud kodanlike ilmaga teinud.

Ka kontsessioonide lepingus seisab küsimus ainult huwidest. Mis sugused on siin reaalsed tingimised? Nõutogude walfitus annab kapitalistidele luba kaewanduste, kalapüügi jne. kohta, mille juure ta ise wast ainult aastakümnete järele ulataks. Selle wastu saab ta päratu hulgal tarbaineid ja walmistamisabinõusid nende alade jaoks, kus ta otsekoheselt tegewusele astub. Teistele võimalust andes seal walmistada, kuhu ise ligi ei ulata, kindlustab nõutogudewalfitus oma majanduslist seisukorda otsekohese suure hulga tarbainete ja walmistamisabinõudega. Asi, mis küllalt põhjust annab kirumiseks — nõutogude wastastele. Kui siia juure veel lisada, et kontsessioonide leping töölisklassile kontsessiooni piirides needsamad töökaitse määrused kindlustab, mis nõutogude Wenemaal makswad, s. o. tööliste eneste poost on maksma pandud, siis ei riirwa leping ka sellest küljest töölisklassi huwidest.

Kõikjal majanduslikelt. Asjal on aga ka oma poliitiline külg, ja see ei ole mitte vähem tähtis ja nõutogude Wenemaal mitte vähem huwitaw kui majandusline. Nõutogude Wenemaa kui üleilmse proletaarlike revolutsiooni liputandja üks elulistest ülesannetest seisab selles, et omal kapitalistlike wastaste jõudu nõrgestada ja kapitalistliku torra sijemisi wahetordasid ja wastolusid süwendades revolutsiooniliikumist kiirendada. Ka sellel alal panevad kontsessioonid nõutogude wastastele turijuma. Sest küega katsutawalt on selge, ja sellest ei saa kapitalistlikedki lehed waitides mööda minna — kontsessioonid ajawad eeskätt wahetorra Ameerika Ühisriikide ja Jaapani wahel äärmiselt terawaks. Sellest ei maha ülearu sõnu kuulutada. Aga millest vähem on räägitud, isearanis Inglise asumaadel ja poolasumaadel — muu hulgas ka Gestis — on see, et Jaapani laudu ja kõrwal ka Inglise-maa otsekohese ja laudsest nende kontsessioonide

teeruse tõmmatakse. Ameerika walmistab sõda teatavasti kahe külje poole: Jaapani ja Inglismaa wastu; wahetorra terawemine ühel küljel mõjub tingimata ja filmapikkelt ka teisele poole. See seob Inglise imperialistide kassa ikka enam ka Läänes, ja nõrgestab sedawõrd imperialistliku Inglismaa ülerõimu Euroopas, kus sedamööda mitte ainult nõutogude Wenemaa wastane wäärind ei pudene, vaid ikka enam wallale pääsewad need lugemata wastolud ja keerdsõlmed Euroopa rahwaste ja riikide wahel, mida nõudametatud liitriikide wõidurikas imperialism, oma aimumuwisid etteotsa upitades, ajutiselt oli suutnud maha suruda.

Wael ühte asjaolu tuleb meeles pidada kontsessioonide juures — nõutogude Wenemaa ajab oma poliitikat kindla revolutsiooni-tulewikawaatega, isegi sel ajal, kui pealtnäha wõitmata Sassa imperialism Brestis Wenemaa nõutogudewalfitsust ahwardas oma raudse ruskaga ära kätkestada, kui Hoffmanni hirtwitustele dieft wäga wähe reaalset jõudu wastu oli seada, isegi siis kandis nõutogude walfitsust kindel tõearwamine, et Brest ainult tänaseks-homseks on ja revolutsiooni tormipuhang ta warsti ära pühib. Kolmweerand aastat hiljem oligi Brestist ainult ajalooline mälestus järele jäänud. Nõutogude walfitus Wenest ei oleks mitte enamlike walfitus, kui ta Ameerika kapitalistidega wõi üheskõit misuguste imperialistidega lepinguid tehes niidid ja edaspidi Brestis saatust filmas ei peaks, revolutsiooni wõidu peale ei loodaks. Misugusel lool aga mõne kapitalistlike ettewõtte awamisest kusagil Kamtschatkas wõi Sahaliinis oma elule hädaohtu karta tähendaks ainult oma eluwõimu oisatu madalaks hinnata.

Sest tõepoolest, kui nõutogude walfitsusele wõidid hädaohtu tuua need ta oma kindla kontrolli all seiswad kapitalistliked ettewõtted kusagil tuhandete werstade taga Ida Siberis wõi Arhangelski laantes, siis oleks tal meeletus üleüldse wõidelda oma olemasolu pärast neil lähedatel wäerindadel, kus maailma imperialism ta elu kallale tungib. Suudab ta aga wiimasele wastu panna — ja meie oleme näinud, misuguste tagajärgedega see on sündinud — siis oleks rumalus surmaohtu karta . . . kontsessioonidest, mis nõutogude walfitus oma huwidest teinud.

Rõgu selle kontsessioonideõnni tõeliseks põhjuseks on see, et kapitalistlikul ilmal enam midagi üle ei jäänud, millega nõutogude walfitsuse wastu kihutust teha. Siuliselt on see surewa hiire piuksumine selle lõwinõirgamise kõrwal, millega imperialism kolme möödaläinud aasta jooksul Wenemaa tõbrahwõimu on kollitanud. Riikjama wähe kui seda Wenemaa tõbrahwast kardab, niisama wähe jaksab see piuksumine teiste maade tõbrahwast nõutogude wõimu kätewõtmiseft eemale peletada.

Karl Asti waimline täius.

(lht. 100.)

Motto: „Meie lehe senine toimetaja Karl Ast-Rumor pani peatoimetaja kohused maha, et rohkem sõjduki puhtirjanduslises tegevusesle pühendada.“ „Sotsialdemokr.“ (5. detf. 1920).

„Inimene ei ole mitte kodujänes ja inimtoona ideaaliks ei või mitte kodujänesste ideaal — sijnemine — olla, waid waimline täiuse poole samumine.“

Karl Asti artikkel „Demokraatia“ („Sotsialdemokraat“, 17. detf. 1920).

(lht. 91.—92.)

— — — — Suudlesin teda laelast, õlgadest, išeäranis kaela lähedalt kõrvallehe juurest. Kiskusin kleidi haagid selja taga lahti ning püüdsin kätt põue toppida.

Haiget teed! — kiskendas ta naeru selja.

Wiskles nagu hull sohwal, püüdes wastu panna.

Muutusin hoolimatuks ja räpataks. Kõigest wõis jagu saada, muudkui alustaljest mitte. See oli nagu teha külge liimitud. Käppisin südamekäiega nõõpe, mis minu nõusse ei heitnud.

— Wasel-lah-hah-ha-ha! Ega's ei pääseh-heh-heh-heh!

See oli wõõras naer, just kui mõisa kõõgist wõi kõrtfi rehealt. Miwiisti polnud Aino kunagi naernud. Selle naeru ees kadus lugupidamine.

Miski pidi ometi lahti tulema! Kõhugi oli ometi ihu peidetud!

Taipasin lõpuks külupoiste lombel kleiti lõmmata. Puusa peal oli lai riidene nõõp, just kui hõberubla. Selle haarasin kõigest jõust, tundes, kuis mingisugune rabe kangas ülewalt alla karises.

Rüüd oli ta osalt alasti.

— Wastil! Häbene! . . . Niih-hah-huu-uuh-uuh-uuh-uuh!

Nii mõhitawad peletised Böcklini piltidel; nii huluwad Stucki merineitsid. — — — —

Lamas — nägu seinu poole. Hüwetetuna ja õnnetuna lamas seal.

Ei lausunud sõnagi. Hingas sügawasti ning talistetult. Waene naisterahwas!

Just kui trammi alt wälja kistud: paljas kõige waimmatuma maitse kohaselt, sukad punt-raske labajalule wajanud, mingi triibuline räbal pahema reie ümber, riided kaenla all humnikus, käed lodewalt laiali.

Nii polnud me seda soowinud. Nii tuli see ootamata.

Sääbsin end torada. Pühkisin higi otsaesiselt, kuiratasin käsi.

— — — — Raeratastine teineteisele suure õnne eelmaitsemisel. Mõistmine selle walge, ahwatelewa woodi hullustawat tähendust, awades käed kaisutusi püüdma.

Kirg langes nagu raske palawik, muljades iga meele pealaele. Digamine tungis huultele, süda pidi tühjaks nõrguma.

Ah, kuis põletas ta rind, ääšina hõõsuma puhkedes! Kui luumad ning kägistawad olid need käed, mille wõru oma teha ümber kandsin!

Hullus oli tulnud ja keerutanud meid oma kostedes. Põõrasus oli tulnud ja külwanud tulist tuult.

Kadus aru ning mõõt maitsemises. Muusatastine huuled katti, tundes weremaitu keelele tekkiwat. Kaisuatastine kuni käed wäsiwad, kuni närwestaw wõimetus südameendrukuna ennast tunda andis.

Tuba sumestus palawusest ja leilist, mida woodi nende alasti suudluste üllatusest hingas. Püünal oli juba kustunud, pildudes oma wiimseil meeleheitlikel wiskutamistel winguainetesi, mille nõgine lõhu kirjut meele tuletas.

— Ei jaska enam! — sofiatas Aino wigamisi.

* * *

(lht. 101.—102.)

— — — — Nihuta see peegel wäljapoolle . . . — palus Aino.

Sealt nägi ta iseennast — walgena, alastina, armatsemisest loibununa, eluküllasena. Käänas üht ja teist külge, siludes pihkudega rinnakuhje, musutades iseenda käewarsi, kaisuatastes põhwi.

— Miks sina süia ei tule? — imestas ta.

— Waatlen üht wallatut, kellele tüibu wala lähets . . .

Aga minut hiljem, kui tema juba sülle oliu jasinud, kiirte walgusesse wiind, kätel figutand, toas ringi kannud, sirus ta ennast, nii pikana, kui ulatas, mind wastu, jälgides paradiislikke kujutusi wanade meistrite maalidelt.

Peegliksse ilmus teine, samasugune paar patu-langejad, kelle ees meie pisut häbi tundstine. Nad kaelustasid ja musutasid, walmis teineteise filmist kutsjet lugema.

— Mehed on iftu wist mustast jawist pätsferdet . . . — arwas Aino: — Sa oled ju minu kõrwal päris indiaanlane!

Rüüd isemes ta rohkem mind kui ennast waatlema. Keelas mõne alasti pilguga peegliist paistwaid wõrgutusi, mille ees forraga tafakaalu kaotas. Jäi kinnifilmil käte (waele lamama, pea tagasi heidetud, põlwd loinl.

Peegel kujutas himurat meest, pöördunuuna krgaegses otsetohesuses naise poole.

— See pilt polenud siit majastki . . . see oli Decamerone'lt! — sofistast ta hingeldavana.

Taganes siis, otsetui oma abitust ja tase kaalutust warjule kanda tahtes, woodi poole, millel põhja all ei tundnud, mis peadpöörivalt kuisiistku lendas.

(Kattes Karl Nst-Numori puht- kirjanduslikest teosest: Tuled sügis-ööb.)

Kes ütles, et "ääraste" ilukirjanduse tegijal kodujänese ideaalid on! Ta seisab wainlike täuse tipul, kuhu kodanline aateism ta tõstnud on. Aga proletaarlike aateilmaga ei ole sarnasel "himude laga" "rüüpajal" rohken ühist, kui teistelgi "himude laga" (Joh. Barbarus) ja "rüüpamise" (Marie Under) poetid ja "ilu"-kirjanikkudel, kellega Cesii tõusit-kodanlus kelgib kui oma suurwaimudega.

Karl Nst-Numori "Tuled sügis-ööb" ilmufid aastal 1919, — sotsiaalse revolutsiooni kolmandal aastal, mil Nõukogude Wenemaa hüglasheitlust pidas maailma kontrrevolutsiooniga; — mil Sakamaal revolutsioonilise proletariaadi eelwägi weresi tühjaks jooksmas oli Noste tapatime all ja mõrjufatkuul Karl Liebknechti ning Rosa Luxemburgi murjatalt tappis; — mil Ungari töörahwas wõimule tõusis ja Gorth'i kätte langes; — seljamaal aastal wilfusid "töölise" partei juhi hinges "Sügisöö tuled" ja ta sigitas tödistawat lugemist neile, kelledele töölisti kurnates ja kroonul warastades rasw liigategemas oli.

Nüüd on ta uuesti "puht-kirjanduslikele tegevusele" andunud. Scagu siis temale kodanlike poolt esimesejärgulise kirjaniku loorberipärg osaks, nagu talle töölistellassi poolt esimesejärgulise äraandja nimi osaks sai!

—ben—

Näpped.

Ah, kui hirmus!

See nõukogude Wenemaa ifka!

"Harilikult on (teatrites) edendufes hinnata ja kõi piletid antakse wälja kas mõnele ametiühisusele, punawäe osale wõi koolile . . . Lihtsurelik ei pääse teatri kergesti . . ." Nii kaebab Cesii tatalaratantale "Waba Maa" nõukogude Wenemaa toleduste üle, "lihtsurelikkude" all neid ja sellefarnaseid rööwshaherdajaid ja kurnajaid mõteldes, kes nüüd — nagu Tamsaare hiljuti dieti tabawalt tähendas — kogu ilma teatrid oma nuumsea passuse ja tõlplusega täidawad ja seal oma mõju ja maitsse maksma panewad . . . peale "hirmsa" Wenemaa, kus töölisted, punawäelased ja koolitõpilased teatriti täidawad ja kus ifegi sellefama tatalara tõenduse kärele "teater kõigilt korralikul kõrgusel seisab".

Ets ole hirmus?!

Aga weel hirmsam on see, mis "solitidne" Inglise imperialistide hääletoru "Times" oma lugejatele Wenemaalt jutustada lasseb:

" . . . et naisterahwaid kuni 40 a. wanaduseni võib tööle sundida, tähendab neljaks päewaks Peterburi ümbrusesse metša ajada puid saagima ja lõhkuma, kus nad . . . ainult nõndanimetatud leiba toiduks saawad ja talupoegadega ühes ruumis peawad magama. Ja et nõndanimet. purfuid rasket ning musta tööd peawad tegema, nagu uulitfuid puhastama, puid wagunitest wälja laadima, haigemajas surmuid pesema . . . Et suureilma naisterahwad (ladies), nagu endised keisriproua andaamed, talumajades teenijateks on . . ." jms.

Otse pöörane, ets?!

Selle wastu Kizgas, fuurrööwivate talwituskohas:

"See iga wöörastemaja ja trahter kawatseb mõnda pidustust (jõulaks nimelt)". Alalehtede weerud on täis pidusööbide kuulutusi; hinnad on 15-ist frangist ühes weiniga kuni 75 frangini ilma weinita, järgneva pidustuse ja tantsuga . . . Matusasjade kaupluste ahnad aina järareid ja sätendawad . . . Sugemata hulgal peetakse pidusööbiksid erawillades. Rastiindes ja teatrites on erikontserbid, balletid, ettefanded . . . Ühe sõnaga, kui keegi pühadel muffer on, siis mitte sellepärast, et wõimalus (wõi kiusatus) röömustamiseks puuduks".

Muidugi mitte ametiühisuste töölistel, nende lastel wõi sõjawäelastel . . .

Kuidas ei peakski see hirmus olema Wenemaal, kus töölisted ja punawäelased teatris wõiwad kaita ning mõni lady — ah! — ka tööd peab tegema!

Kole! . . . ühtewiisi, "sotsialistiliste tööerakonna tatalaratantale ja aristokraatlikele lady'le.

Demokraatia wõit.

Kuna "wöidurikas" Belgia oma rahaministri juu läbi kuulma peab, et ta wölad üle 30.000 miljoni frangi ulatawad ja käesolewal aastal 6500 milj. fr. u u si maksufid waja on fiske wötta, kui mitte riit pankrotiks ei taha jääda, leidub küllalt raha ja töõjõudu, et kasseid teha uue "Turbo"-suurtükiga, mis kolm korda kange male pidawat wötma, kui Saksa kuulus 42-sentimeetriline.

Kole nõukogude Wenemaa jandab selle asemel unte elektrirongidega — wist arwates, et imperialistid ka edaspidi ise selle eest hoolitsewad, et Wenemaal sõjawarustuselst puudu ei oleks, nagu nad seda jeniini kõigil ilmafartel on teinud.

Töölise elust.

Wäljawõtted

Tallinna ametiüh. Kesknõukogu, Tall. Ametiühisuste juhatusete ja Wabrihu wanemate üleüldise koosoleku protokollist 27. jaan. 1921. Töölisemajas.

Päewakorras on töölisemaja küsimus ja jooks ad asjad.

Koosoleku awas Kesknõukogu esimees J. Wanja ja teatas koosoleku kokkutulutamise põhjustest, nimelt: et Töö-Hoolekandeministriani poolt on Kesknõukogule teada antud, et töölisemaja pealt on rekwiisitsion lõpetanud ja maja Laenu-Hoiu pangale tagasi otstustatud anda.

Slms. J. Wanja kõne.

Seltsimehed! Et öieti mõista mida Töö-Hoolekande ministri J. Oleski otsus: Töölisemaja rekwiisitsiooni alt wabastada, tähendab siis on tarwis meelde tuletada neid olusid mis siis siin olid, kui 1918 aastal see maja töölisetele anti. Siis tegi kodanluse töölisete filmi. Päts'i ja Rei walitus pani siis selle palga tariifi maksma mida töölised nõudsid, ja peale tauba saime selle maja tarwitada. Sel ajal lubati töölisete rahwawalitusel, head palka, jne. Sotsialdemokraadid jutustasid siis hommiikust õhtuni et töölisesteks on „eluliselt hünitatud“ sellest et punawäed tagasi saaks löödnud. Ja Soome lihunikud, Inglise laewastid ja liitriikide mamontegid oma löö.

Kes sai siis selles wõidurikkas sõjas wõidu; Kas töölised wõi Lõemu pant? Ühed tõusid miljonäärideks panga omanikudeks ja aktsionäärideks. Teised jäid aga töölisesteks. Ja need kapitalistideks tõusnud lasewad oma teenritel (ministritel) töölisi töökodadest lahti lasta, ja töölisete organisatsioonid katuse alt lageda taewa alla heita.

Seltsimehed! eks ole see tähelepanemise wääriline nähtus, et „hiitgarw“ wõit Wenemaa üle meilt töölisemaja käest ära wõttab; kuna aga ära wõidetud (?) Wenemaal töölisestel kõiksugused paleed ja saakid maksuta tarwitada on? See alles näitab meile, mille eest kanni Tartu rahuni sõditi. Meie punased wemnad sõdisid selle eest et neid mitte uulitjale ei heidetaks, nagu meid siin heidetakse aga Eesti sõdur sõdis selle eest et meie tänapäew ei teaks kuhu oma ühifusti kolida. Meie seisukoht on niisamasugune nagu Maatfareti punsepa poja seisukoht — teiste sõnadega: nulgijatel ja päemawargatel on hooned ja pangad, töölisel aga ei ole kuhu oma pead warjule panna — kui jutt on sellest tööliste peast mis weel otstast maha raiutud ei ole! Maaliidu „Kajast“ wõis hiljuti iga üks luqeda,

et ametiühisuste kesknõukogudele — mitte üksi Tallinnas, waid igal pool, tuleb löpp teha. Kuid tööminister oli aga walmis kauplema ja kesknõukogude peale armu heitma, kui wiimased maha heidawad ja kumardawad kapitalistide ette, ning — sotsialdemokraatideks saamad.

Teie teate mis tähendab sotsialdemokraatideks saada. See tähendab et tarwis on Rei käest õppetust wõtta, ja seda korda kaitsema mis pankadele nii südamel külge on kaswanud. See tähendab seda, et Kesknõukogu peab sõjide kombel kodanlusele õhwardawaid läelikutusi tegema, ja nurga tagant nuga töölisesteksfile selja kätte torutama, nagu Isborstis. Töölisesteksfile jääb ei ole, paraku, weel niikaugale arenenud, et meie töölisemaja küsimusest wõiksime töölisete revolutsiooni küsimuse teha, ja selle dekreediga otstustada. Meil tuleb tänase päewa küsimust otstustada kodanluse diktatuuri all.

On tarwis terwele töölisesteksfile teada ja selgeks teha et tema ühifusti jurma hädaoht waritseb — ja töölisesteksfile üles kutsuda oma ühifuste kaitsele. Selleks tabab Tall. ametiüh. Kesknõukogu juhatus wabrikutes ja töökodades koondada protesti koosolekuid. Kuid ühtlasi tuleks ka pöwrata üleskutsetega terwe Eesti töölisesteksfile poole, sest kui täna Tall. ametiühifused uulitjale heidetakse, siis wõib see homme Tartus sündida. Ma maal ei jäeta walituse näpunäiteid tähele panemata, ning ma töölisete ühifustel tuleb pöwja alla kolida.

Et aga walitusele wõimalust anda, meie nõudmist täita, siis peame tohustama Riigikogu töölisete rühmi, Riigikogule ruttulift seaduseeelõnu ettepanema, mille põhjal see maja siin Laenu-pangalt wõerandatakse, ja töölisete ühifustele tarwitada antakse jenkauaks kui kodanluse walitus kestab. (Kui tuleb töölisete walitus, siis kolime panga-majasse.) Kui Riigikogu selle seaduse eelõnu tagasi lükkab, ehk komisjoni maha mattab, siis tuleb meil teisi abinõusi tarwitusele wõtta. Ma nimetan ainult ühte nendest abinõudest, see on: kui Eesti töölisesteksfile oma ühifusti katuse all hoida ei juuda, siis tuleb meil teiste maade töölisete ühifuste pihta koputada.

Meil tuleb siis nüesti toku tulla ja otstustada, Wenema ametiühifuste kesknõukogu poole pöwrata, et Wene töölised oma palgast toku paneksid need miljonid, millega maja omandada, sest Eesti tööline oma näljapennidega ei jaks ühtegi maja Tallinnas osta mis ühifustele asukohaks talbaks. Eesti walitus ei saa mitte Wene töölisetele keelata, et nad Eesti töölisesteksfile aitaks, ja Eesti kapitalistidelt ühifustele asukoha ostaks.

Teieks kõneles slms. Allikoo, ja peatas pikemalt Riigikogu 25. jaanuari koosoleku juur-

res, seletates kuida kodanlus mägivaldaga töölise efitajad walgest faalist wälja tassis, et mitte wõimalust anda töölise efitajatele ka riigifogus töölise huwidest kõneleda.

Sims. Bleimanni kõne.

Seltfimehed! Kui teie täna lõuna ajal wälja lästite siis nägite palju siiru-wiirulisi lippusi maja urfadest wäljarippunud, ja samal ajal kuulsite kardawoid ksendemas: „hurra!“ Täna pidutses terve Eesti kodanlus rõemu kuhinas sest Prantsusemaa olla Eesti de jure tunnistanud See ei tähenda muud midagi kui liitriigid on oma sihti muutnud, ja wõib olla hakkawad uut sõjakäiku Wenema vastu septsima. On kindel et liitriigid on selles asjas salajasi läbirääkimisi Eesti kui ka teiste wene provintside peal tekinud riigifestega pidanud, ja wõib olla et nendel ongi selleks juba plaan walms. Eesti sai juriitilise tunnistuse Prantsuse poolt, siis kui puhtile astus see walitsus kes kõige rohkem sõja poolt oli, ja Landeswehriiga käsi käis, see määrab ära ka tööliseklassi saatuse, ja wõib olla seisawad meil veel ees uued Isborskid, uued rahumäed, uued kalmuünlad. Wõib olla tuleb tööliseklassil ära anda kodanluse tappalawale veel oma paremaid poegi ja tütreid. Walminwad uued sõjakäigud. Kuid ma loodan et Eesti töölised endid enam ei lasse mammiona würstidel suuremate protsentide saamiseks tapalawale wiia, waid saab nüüd juba aru, mida kodanlus oma sõdadega töörahwale toob.

Beale selle wõttawad veel paljud seltfimehed sõna ja harutawad töölistemaja rekwisitsiooni kopekamise küsimust, seal juures walitsuse tege- wäsi tabawalt kriitseerides.

Töölised ei anna maja ära.

Koosoleku juhataja poolt pannakse resolutsioonid ette*) ja wõetakse koosoleku poolt ühel häälel vastu.

1) Kohustawad Resknduoglu juhatusst Waba- riigi walitsuse ees kõige waljumad protesti Töö- ja Hooletande ministeeriumi otsuse asjus walbama.

2) Kohustab Kommunistlist Töölisterühma ja Hef. Sosialistide riigifogus rühma, sellekohast seaduse eeldnu Riigifogus ettepanema, mis wõimaluse annaks Töölistemaja Laenu-Hoiu Pängalt wõbrandada.

Kõik esitajad kirjutawad alla.

Edasi teatas koosoleku juhataja et Reskndu- ogu juhatus selleks üleskutse kottu on seadnud, et koosolekul ette lugeda ja kõiki proletaarlasti töölistemaja rekwisitsiooni otsusega tutvustada.

Üleskutse loetakse ette, ja koosolek wõttab

selle ühel häälel vastu: ühtlasi otsustas koos- olek sellele üleskutsele kõitide ametiühisuste, wabriku wanemate, ja teiste töölise organisat- sioonide efitajade poolt alla kirjutada ja wabrikute ja töökodades laiaki laotada.

Beale selle kirjutawad kõik nimetatud orga- nisatsioonide efitajad üleskutsele alla.

Mitmesugused läbirääkimised.

Mitmesuguste läbirääkimiste all tõstab Sims Umbus küsimuse ülesse: kuidas seisukohata wõtta Sadama töölise ametiühisuste kohta, teatades et läinud teispäewajal koosolekul jadamatööliste ametiühisuste asjaajaja abiraha raistamise küsi- mus harutamisel olnud ja et raha raistajal tub- liste poolehoidjaid koosolekul olnud, siis olla koosolekul ifegi tiilise mindud ja muud sellejar- nast standaali tehtud.

Sims. Sommerling annab pikemalt aru sadama töölise ametiühisuse seisukohast, ära näi- dates et seal mitte organiseeritud klassiteadjate töölisestega tegemist ei ole, waid lihtjalt bandega, kes igal juhtumisel walms on töölise organi- satsioonifid lõhkuma.

Koosolek peatas pikemalt selle küsimuse juu- res, kus selgus et nimetatud ametiühisus oma korratuse ja toornuse tõttu teistele organisat- sioonidele ainult teotawaks on, ja sellepärast tehakse ettepanek ja otsustatakse Sadama töölise ameti- ühisus Resknduoglust wälja heita. Otsus wõetakse vastu ühel häälel.

Märkus: See otsus ei ole mitte maksen uen- de jadamatööliste kohta kes nende asjaajaja abi- raha raistamise hukka mõistawad ja walms on endid klassiteadlikult organiseerima.

Kirjatoimetaja: A. Sommerling.

Wäljawõtte Tallinna Metallitöölise Ametiühisuste wolinikude-kogu koos- oleku protokollist 21. jaan. s. a.

1. Koosoleku juhatajaks waliti Sims. Tomson, kirjatoimetajaks Sims. Drecher.

2. Selmise koosoleku protokoll kinnitati muutmata ära.

3. a.) Aruande all teatab Am.-üh. Reskndu- ogu efitaja, et 1-sel webruaril s. a. saab tööta töölise koosolek kottu kutsunud.

b.) Teatab et palga komisjon on palga alammäärä wälja töötanud mille summa wälja teeb mr. 14,000 ja et am.-üh. Resknduoglu on seda kinnitanud.

c.) Teatab et „Töölistemaja“ pealt on rekwisitsioon ära wõetud mille tagajärjel Resk- nduoglu ja teistel organisatsioonidel tuleb sel- leks ettevalmistusi teha. Resknduoglu on otsus- tanud Töö- ja Hooletande ministeeriumi poole arupärimisega pöörata; niisama ka Linna wa- lituse poole uue maja saamiseks; lühes sellega ka töölise organisatsioonidele teatada et neid lähemal ajal ilma peatwartzuta jäetakse.

*) Nimetatud resolutsioonid on „M. S.“ nr. 15 walbatud.

d.) Teatas, et Rehkõnukogu on S. W. Walitsuse tehniku osakonna „Karamani“ tödlojast lahti lastud tödliste asjus walitsusele arupärimise sisse andnud, ja et arupärimine tagasi saadetud teatega, et W. Walitsuse poole ainult palwekirjadega võib pöörata, aga mitte arupärimisteda.

e.) Wolinitude kogu ära kuulates, aruandeid Am.-üh. Rehkõnukogu otsustest, kiitis heaks kõiki eelpool nimetud otsuseid.

Silmas pidades et sadama tehaste streif edasi kestab, otsustati era wabrikutes mitte müngisuguseid laenu tödli era.

Kaalu wabriku „Wega“ wolinik teatab et peremees tödli lahti lasta tahab, ja et tödli sed on otsustanud streigiga wastata.

„Gerika“ tödloja wolinik teatab, et seal ka tödli lahti lastakse.

4. Tallinna Am.-ühisuse Tawitajate ühisusele otsustati laenu anda 40,000 Emf.

5. Metallitödliste Am.-ühisuse juhatusesse waliti sm. Brecher.

6. Tööswate asjade all teatab, „Gerika“ tödloja wolinik et tema oma woliniku kohustusel maha paneb. Juhatusesele tehti kohuseks „Rõhutate Hääl“ kuulutada millal uue woliniku walimine saab olema.

Koosolek lõpes kell 9, 40 min. õhtul

Kirjatoimetaja: Aug. Brecher.

Protokolli wäljawõte õige.

Aug. Pahlberg.

Protokoll.

Tallinna sadama Tehaste tödliste üleüldisest koosolekust, 28. jaan.s.a.

Tähtsamateks päewakorra punktideks oli streifikate sadama tehaste tödliste töölemineku ja Töölistemaja rekwisitsiooni lõpetamise küsimus. Töölemineku küsimuse all, kõikide koosolekul wiibijate sm. kõnesid ära kuulates ja neid andmeid nägemisesse wõttes, otsustas streifikate sadama tehaste tödliste koosolek oma endiste nõudmistele juurde kõikumata kindlaks jääda ja nende täitmisteni edasi streifida.

Nimetatud streifikate tödliste üleüldine koosolek, läbi arutades Töö-Hoolekande ministeeriumi otsust, Töölistemaja rekwisitsiooni lõpetada ja maja Laenu pangale üleanda, otsustas ühel häälel.

1) Uwalbada protesti Töö-Hoolekande ministeeriumi mainitud otsuse wastu, mis kõik Tallinna tödliste organisatsioonid asukohast ilma jättab, ja niisugise tödliste ühinemise wõimataks teeb.

2) Wabariigi walitsuselt nõuda torraldust, et Töölistemaja — temas asuwate organisatsioonide tarwitada edasi jääks.

3) Koosolek wolitab ja kohustab Tallinna ametiühisuste Rehkõnukogu juhatusi, kes juhtes

walitsuse poole kõikfugu tarwilikta samme astuma.

Peale selle wõttis streifikate sadama tehaste tödliste koosolek resolutsiooni wastu:

Üleüldine koosolek kohustab Riigikogu Kommunistlik ja Tsefeismate sotsialistide tödliste rühma, Riigikogule rutuliski seaduse eelndu ette panema, et Tallinna Töölistemaja Laenu pangalt, ametiühisuste tarwis wõeraudataks. Nimetatud resolutsioonid wõeti koosoleku poolt ühel häälel wastu.

Streifikate tödliste abiandmise komisiooni kasahoidja teatab et streifikate tödliste toetusel on teiste tödliste organisatsioonide poolt kokku tulnud 262,206 m. 45 p. Toetusel wälja antud 280,900 m. kasjas on raha 31,306 m. 45 p.

Streifikate meeelalu oli üllataw. Koosolek lõpetati internatsionaali lauluga.

Järgmine koosolek otsustati 4. weeb. s. a. kell 5. õhtul ära pidada.

Kirjatoimetaja: Korral.

Tõstamaa maatödlisteühisuse asutamise koosolek 19. detsembril 1920. Tõstamaa koolimajas.

Päewakord.

1. Tödliste loondumise tähtsus ühjustesse.
2. Tödliste ühisuse arwamine koha peal.
3. Lääbirääkimised.

Aruanne tödliste organiseerimise tähtsusest. Oli ja on kats waadet selle kohta, kuidas päästa tödli kapitali ikke alt. Ühed loodawad seda läbi wiia rahulise edenemise — revolutsiooni teel, teised riigi wõimu tödliste kätte wõtmise, s. o. revolutsiooni teel. Kõneleja seletab, et iga revolutsioon ei anna mitte wõimu tödliste kätte, ega ole siis ka mitte tödlistele ühewõrdsest kasulik, peab wahet tegema kodanlise ja sotsiaalse revolutsiooni wahel. Simefist wõiwad hurvitud olla, nii kui Wenemaa weebuarikuu revolutsioonist seda olid mitmesugused poliitilised parteid, kuna sotsiaalse revolutsiooni kandjaks jõuks on ainult proletariaat. Tõesti tödlistel tuleb ka enid koondada ühjustesse ja ettevalmistada, et kord revolutsioonilisel teel riigi wõimu eneste kätte wõtta. Riigikogu walimised Tallinna linnas näitajid meile väga selgeste organiseerimise tähtsust. Selged proletariaadi klassiwõitluse sihtjooned on meil ees, selle järele tuleb meil sammuda. Kõik tödli sed ühinegu ametiühjustesse, et end kaswatada poliitiliselt ja tutwuneda kodanlise korra pahedega, et tõusta otsustawaks jõuks ja wastu panna kodanlusele, kui kiputakse kätkestama tödliste organisatsioonist, ajakirjandust jne.

II.

Koosoleku juhataja küsib, kas asutada koha peal maatödlisteühisust. Tunnisiatatse ühemeelset tarwilikust tödlisteühisust organiseerida. Järgnes ametiühisuste normaal pöörise eetteinge

mine. Põhikiri otsustati vastu võtta, nimeks määrata Lõstamaa maatöölisteühisus ja liiknemaksjaks 120 marka, aastas, makstes iga 3 kuu järele 30 marka.

III.

Liikmeks astusid kohe 26 töölist. Valiti viielikmeline juhatus. Etimeheks sm. W. Rea, kirjatoimetajaks sm. Sutt.

Audru-Pootsi maatameeste elust.

Meil, Audru ja Pootsi rannas on palju popsnikka, telledel midagi peale mõne muti ehk mõdra ei ole. Popsnikul on nüüdsel ajal elu võimata raske. Endisel ajal sai veel kuidagi läbi, aga sõja ajal ja demokraatlike wabriigi walitsemise korra juures on elu otse wäljatanuamatataks muutunud. Müüd, kus elufallidus liig kõrgele on tõusnud, ei tea enam millest elada, ehk kuidas läbi saada. Tööd on meil rohkem kui teha jõuad, aga tasuks saad ialupidaja ehk hallparumi käest wakamaa wõi poole kardulimaad, mille eest pead teatud arvu päiwi tegema. Need need ära teinud, pead veel „meelehea“ päiwi tegema, et mitte eeluleraal aastal maalapi sinu käest ära ei võeta.

Teine veel räbalam lugu on hobusega Olugi saunamees, kuid hobust lähed iffagi tarwis, selle ees tee hallparumile heina ehk põllutöö päiwi ja häda sulle, kui hiljaks jääd nende tegemise. Sügisel aga märkad, et omal muud üle jäänud pole kui hambad. Wili on hallparumi aitas. Sinul pole muud, kui linnita rihma, et kewadel uue jõuga peale hakkata.

Normi wiljaga oli hale naljakas lugu. Kirjutajame maafonna- ja wallawalitajule: andke normiwilja. Wastus oli, mispärast ei osta. Mine peremehe käest wilja küsima, võldakse: praegu ei tohi osta ega müüa. Muta wõi naera. Sjeigi waeaste wilja, mida müüdaläinud aastal anti, ei ole tänawu näha ega kuulda. Käis kōmunteade saunadest läbi, wallaisad olla oma armust waejed nimekirjast wälja unustanud (suured tööd). Ja kus ja nüüd veel aega saad waeste eest hoolitseda. Seltsi elu lähed liig loisult ehk veel hullemalt. Meil puudub arusaamine ühinemisest, teisteks pole ka koosoleku ruumi, sest loolimajasse meid juba ei lasta, küll hallparun selle eest hoolt kannab, et ta orjad midagi ühinemisest ei teats. Millal jõuab meieni see üleilmiline hüüdsõna: Rõigi-maade tööllised ühinege! Mõrehärg.

Tartumaa põllutööliste!

Põllutöölisena oleme töötanud tsaari, Saksa ja praeguse E. W. walitajuse ajal. Kuid libedam kui kunagi enne on meile põllutöölistele praegune walitajuse ife, mis iga uue päewaga ifka libedamaaks lipub minema.

Ennemalt uskusime „Muustatu hertsogi“ ja tema ifeifiswä walitajuse sisse ja olime waimus-

tatud tema sõnedest, kui ta kōikide riigi kodanike ühesugustest õigustest ja wendusest kõneles, — et tõendaja tööllisel lahkelt läbi surub.

Muustatu hertsog — Jaan Tõnisson kirjutas ja kirjutas omas hääletorus „Postimehes“ Gestic ei olla klassi waheseinasi jne. Wäga õige, Tõnissoni, Hellai, Leidneri ja hallparumite wahel ei ole tõesti klassi waheseinasi, kuigi neil wäikejed parteijed lahkumineku ja õerumised on, kui aga neil ühijelt tööliste wastu Isborõlit mängida tuleb, siis on nad kōik ühijelt wäljas ja ei ole üks parem kui teine.

Kui aga Jaan hallparumi juure tuleks, 18 tundi päewas tööd teeks ja ennast neist raasutestest tootma peaks, mis parunil enam ei kõlba, siis wäagits Jaanite hõõnis teist keelt. Mii faua aga kui Jaanite Tartust Tallinna riigi pirukat mekima sõidab, ei hooli tema klassiwahedest, sest see lähed tal wähe korda, kuidas tööline elab.

Selttimehed põllutööllised Tartumaal, ka meil on aeg endid organiseerida. Elu on wäljakaamatamata, meie peame omad jõud koondama, et ühijelt oma ühise waentase wastu wälja astuda.

Tööllistel on oma hääleandja „Rõhutute Sääli“, kes rõhutute ilmawaateid järjekindlalt saab selgitama; peale selle ka selttimehed Riigikogus, kes igit meie soowi walgustama ja ette kandma saawad.

Selttimehed Tartumaa põllutööllised, kōik jutud meie ühediõigustusest on õhulosõid, on wale ja pettus, millega kodanlus meile puru filma tahab ajada. Ainuke tee meie olutorra paranemiseks on: meie peame ife oma jõudu ülesilmilise töölisteklassi wõitluse lipu alla koondama ja teiste organiseeritud töölistega ühise wõitluse rinna looma, ainult siis wõime meie oma raske seisukorrale paranemist loota. Põllutöölline.

Tööta tööline „demokraatlikes wabariigis“.

Inimene, kes tegelikult millegist asjast, millest ta ainult kuuleb ehk näeb, ofa ei wõta, ei wõi kunagi asjast tema täies ulatuses aru saada, ehk ei saa temast niiwilsi aru kui seda asjaolu nõuab. Seni kui veel tööl olin, mille tasust olugi wäewalt igapäewaseks leiwats jätetus, ei saanud tööta selttimeeste — tööliste raskest seisukorrale nii selgeste aru kui praegu, kus ife jeda olen.

Töölline on, meie „demokraatlikes wabariigis“, seaduse s. o. nende paberite järele, mis tolmunud ja puutumata kusagil ministereiumi arhiwis seisawad, niifamafugune täiediõigusline kodanik kui tema käsija-ifand tõendaja on. Ülitena „demokraatline“ seadus, kuid kui jeda ühediõiguslikst korda tegelikult, waatame siis leiame, et sarnased seadused nagu jeda n. n. tööllaise seadus ja teised on, ainult kodanluse hirmutamise omaga ühedi-

gusliste kodanikute-tööliskite üle on. Sellefinatse seadusega võib isand orjale ütelda et seadus küll seadusi ütleb, kuid mina tahan nii, ja sellepärast saab minu käekäik siin kodanlikes, kapitalistlikes ilma korras, ainult minuist, s. o. minu käsijast ära ripuma. Nagu juba tähendub, ei tarvi selleks et töölt lahtilastub saada, efineda mingisuguse niisuguse punktiga kas palgalisa nõudmisega streigiga jne. mis tähendatud seadustes lubamatud on, waid isand ise teeb seda oma heaksarvamise järele, lihtsalt sellepärast et orjal teisthugused waated on kui käsijal, antakse sulle linnupriius, ja asi tahe.

Herraga waadete lahkumise pärast olen juba paar nädalat wabaduses. Peaaegu kõik need päewad olen uue töökoha otsimise peale ära kulutanud, mis aga kahjuks siiski täitsa tagajärgeteta on olnud.

Tagajärgedeta mitte sellepärast, et wastawaid töökohi ei oleks olemas, waid sellepärast et ei ole sellekohaseid soowituse tunnustusi eht tutwust. Igal pool on esimiseks nõudmiseks soowituse tunnustused ja kus waremalt teeninud? Kui seletad ära, et mitte töötundmuse pärast ei olnud sunnitud teenistusest lahkuma, waid ümawaadete lahku mineku pärast, üteldakse iroomilise maheda naeruga, no jah Wenemaa on suur ja lai, seal on ruumi küll, eht paradüis on lähedal jne. Parematel juhtumistel juhatakse kuhugile teise kohta, kus seefama otsus korub. Mii võib see kesta seni kama kui sul weel jõudu on tööandjate raskeid uski lahki teha. Kuid mis saab siis?

Ei ole sugugi imestada kui Gestis wargused, rõõwimised, ja mitmesugused teised sellejarnased halbused ette tulewad, sest seda on inimesed sunnitud kõige suurema häda sunnil torba saatma.

Tööliskite realne elu meie demokraatlikes wabariigis on nii raske, et ta ühest korralikust ja ausast inimesest kelmi eht rõwliki teha võib, kui temalt töödimalused ära wõetakse. Ma ei taha tähendada et see tööline, kes igapäew wiletsate kopikate eest oma tööhõudu müüb, inimlikudes tingimistes elada võiks. Ei sugugi mitte. Sellest on just suremiseks palju ja elamiseks wähje.

Minu arwates on selleks et hinge sees hoida, ainult üks wõimalus olemas, see on sedasama tööwilja mida sunnult „ausalt“ ja awalikult, tööisuga sahtertuste läbi ära on wõetud, tagasi wõtta. Wastasel korral oled sunnitud ootama seda kõige koledamalt s. o. näljasurma!

Sellepärast seltsimehed töölised ühendame endid kõik kui üks mees üheks proletaariadi tantsiks ja raiume läbi need kodanluse ja igasuguste „demokraatide“ poolt kofku põimitud wangi ahelad mis meid senini kätkest ja jalgadest on sidanud.

Ainult siis kui oleme purustanud need köidid ei pruugi meist keegi hirmsa nälja ohwriks langeada, eht selga küürutada ja herradelt raandest paluda.

S. A—g.

Tööliskite ärew meeolu.

Seltsimees Altkoo wäljawiskamine shandarmite abil turnajate kogust sunnitas wabrikutes suurt ärewust. Paljudest wabrikutest tahtsid töölised, töb juurest lahkuda, kuid ootasid teadet kommunistilise tööliskite rühma poolt. Et aga mingisugust teadet ei tulnud, asusid peale pitemat kõhklemist töb juure. Dieti talitaste seltsimehed! Meil tuleb oma saadikute eest alati walwel olla, kui tarwikit astume kõik ühe eest s. o. oma saadikute õiguste eest wälja.

Tööliskite hääl turnajate kogus peab julgelt kõlama. Kodanline enamus ei tohi wägivaldselt meie saadikute suusid shandarmidega sinni toppida.

Mis mees ta on?

Streikivate sepade puudus sadama tehastes annab ikka rohkem enmast tunda, olgugi, et kodanline ajatirjandus oluforda mis tehastes walisheb roofiliselt ette kujutab.

Endistest seppadest töötab üks ja uusi klassiwendade õgijaid jõuri kõigest kolm mobiliseerida. See arw on kui küll wett kuuma kivi peale. Et neil tõesti tibe käes, tõendab järgmine juhtumine: pühapäewal 23. jaanuaril, kui äripäewafed tööliskiteklassi püsifarginaelad kodus roosteasid, ilmus sepikotta ülemmeister Tonsta ja kuttus seal „Sakala“ wõtmeid walmis taguma. Mehite, kui wilets argpüks, ei julge tööpäewadel ühes teistega taguda, waid hüüib kui waras jalaja puhkepäewal tööliskite! Sadamatehaste töölised tunnewad Tonsta't, kuid et ta üks suurepäraline tööliskiteklassi mädamuna on, pean oma kohuseks teda kõigile tööliskite tutwustada. Tonsta oli tjaarivalitsuse aeg elektri-töökoja meister, kui 1917. aastal riigiwõim tööliskite kätte läks, tagandati mainitud subjekt meistri kohalt. Parunite walitsuse aeg sai meistri abiks, küis meistri peale keeltpeksmas, kuni enese selle kohale jõudis punnida. Pealekaebamiste tõttu saatis ühe töölise 13 aastaks sunnitööle.

Mainitud „hirm“ on suur aunorija. Kui keegi tahab paremat kohta saada eht temale meeldida peab üttema „herra obermeister“ siis tunneb mehite ennast nagu kõrwust tõstetud olema ja on walmis kas wõi muhameedlase istekohta oma keelega lastuma. Tema isik omas ringkonnas on suur tööliskite rõhuj, — mitte töb ja teadmise poolest ei ole ta ülemmeisteriks saanud, waid oma laia kõngade tõttu.

Tööliskiteklass naelutab teda häbiposti, kui ühe kõige alatumatest oma rõhujatest.

Isesots Bleimann noorte seekis asutamas.

Pealinna isesotsid näikse U. E. Noorproletaarlaste ühingu peale tormijooksu watasenwat. Neude partei vähemad waimud on wiimastel

ajal tugewasti higinanud, et Noorproletaarlaste liigius oma painlasti otsusi läbi viia. Hiljuti ärapeetud Noorproletaarlaste ühingu peakoosolekul olid noored wainud omale abiwäge telkiud. Kohale komandeeriti Bleimann, kuidugi tehti temale kohuseks Noorie ühingu liikmeks halata. Tähtsuna oli 35.000 m. mida noored omale pidude ja korjanduste abil kokku said. See rahasumma peab noorte organiseerimise kulud esialgul kinni katma.

Iseotsidele ei näe noorte organiseerimine mofka mööda olema ja sellepärast soovitas Bleimann, et see rahasumma jaoks waseemate õppurite toetusaks määratud. Wana kaaren Bleimann lootis, et noored selfilised klassiliselt weel nõnda tugewad ei ole, et suudaks temale wastu waielda. Teadis ka juba, et õppurid enamiste lehwade inimeste lapsed on.

Olgugi, et iseotsid kui üksimees abiandmisest kaagutafid jäiwad nad wähenemusse. Noored selfilised teadsid, et poliitilise töö jätkamine mitu korda tähtsam on, kui aineiline abiandmine oma liikmetele. Iga noor teab, et meil tuleb eeskätt kapitalistiline ühiskond rufude alla matta, pärast juba wõikime tõsisemalt kõnelema proletaariaadi haridusest ja kultuurast. M.

Protesteeriwad tööliste-ühisuste uulitsale heitmise wastu.

Meie teame ja saame aru, et tööliste-ühisused peawad kindlasti koondatud olema ja nende uulitsale heitmine wabariigi walitsuse poolt, et tähenda muud midagi, kui uut sõda tööliste organisatsioonide wastu.

Tall. Ametiühisuste uulitsale heitmise asjus, awaldame wabariigi walitsusele kõigewaljumat protesti ja nõuame, et töölisteühisustele nende läes olew maja alles jätataks.

Tall. 31. I. 21.

Tartum. ja Weneturu nurgal asuwa kingisepa töökoja tööliised:

A. Filmer, A. Ois ja Froomani.

Trükiwiga.

„Rõhutate Hääl“ nr. 15. on effikombel paha trükiwiga juhtunud. Lehel. 250. teisel weerul ülevalt 22 — 23 rida, on trükitud: et Töölistemaja Laenu pangalt rekwireeritaks. Peab aga olema: et Töölistemaja Laenu pangalt wõõrandataks.

Palume juba wiga lahteste tähele panna.

„R. H.“ Toim.

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu

korraldab

Pühapäewal, 6. weebbruaril s. a.

Pidu-õhtu

„Walwaja“ ruumides. W. Pärnu mt. 31.

Te s k a w a :

1. Muusika.
  2. Näitemäng „JEAN-ROUL.“
  3. Deklamatsioon.
- Märkide müüt.

Algus kell 6 õhtu, lõpp kell 1 öösel.
Tall. ametiüh. Kesknõuk. juhatus.

Teadaanne.

Tall. Korteri-üürnikude selfi rahaline Loterii wäljaloojimine pandi toime 23. jaan. s. a. Wõitusi võib kätte saada iga kesknädala õhtu peale kella 7 „Walwaja“ ruumides.

Juhatus.

Eelteade.

Tall. Puutööliste ametiüh. paneb pühapäewal 13. weebr. s. a. „Walwajas“ W. Pärnu maantel nr. 31. Pidu-õhtu puudust tawatate ühijuse liikmete toetamiseks toime. Palume kõiki kaastundlita, nimetatud pidu-õhtult mitte puududa.

Pidutoimefond.

Wastutaw toimetaja: Jüri Siwas.

Tallinna Nõelatöölise Am.-üh

aasta

peakoosolek

saab ära peetud 2. weeb. kell 6 õht. Töölistemajas suures saalis.

P ä e w a f o r d :

1. Koosoleku juhatusel walimine.
2. Selmise koosoleku protokollid kinnitamine.
3. Awaandeb ja sisetulnud kirjad.
4. Walimised.
5. Jookswad asjad.

Täh.: Kui määratud ajaks tarwilist arwu liikmeid oktu ei tule, siis peetakse järgmine koosolek seajamas pool tundi hiljem ära: mis kokutulnud liikmete arwu peale waatamata otsuse wõimuline on.

Ühes tulekama oma liigetele meele, et need kes oma sättemaksusid weel 1920. a. eest ära maksnud ei ole, leba kiiremas korras ära peawad diendama. Kantselei on awatud iga eesmasp. ja reedel kella 6—8 õhtul.

Juhatus.

Teadaanne.

Müürwähe tän. Nr. 20 a. asuwa tööliste ühijuse trükikoja osakute peakoosolek saab ära peetud 11. weeb. kell 8. õht.

Kõikide liigete ilmumine tingimata tarwilik. Korraldaja komisioon.

Wäljaandja:

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu.

Tallinna Eesti Kirj.-Oh. trükkkoda, Pikk tän. 2.